

Je bent jong, en je wilt wat. Boer of boerin worden bijvoorbeeld. Meteen na school? Of oefen je eerst nog even op andere bedrijven wat de mogelijkheden zijn? Bij je ouders? Of bij een ander bedrijf in loondienst? En wat als je niet uit de landbouw komt, en dus geen ouderlijk bedrijf kan overnemen? Jonge boeren en tuinders blijken na school graag ervaring op te doen op verschillende bedrijven.

TEKST MARIA VAN BOXTEL

Oefenen op ondernemerschap

Veel jonge boeren in de biologische landbouw, en ook wel in de multifunctionele landbouw zoals landbouw en zorg, krijgen de basiskennis over de praktijk op de MBO opleiding Warmonderhof. Leerlingen zijn nog jong als ze klaar zijn met deze opleiding, meestal zo rond de 20 jaar. Daarom doen ze graag op verschillende bedrijven ervaring op. Zoals Halewijn de Smet en zijn vriendin Marijke Oosterhuis.

Halewijn, nu 24 jaar, studeerde in 2006 af aan de Warmonderhof. "Daarna heb ik nog een jaar gewerkt bij Thieu Verdonschot, op het akkerbouwbedrijf van Warmonderhof. Dat combineerde ik met het schrijven

van een bedrijfsplan voor een biologisch-dynamisch vleeskuikenbedrijf, een plan dat ik uiteindelijk niet heb doorgezet." Vooral het leren kennen van alle soorten groenten en hun teelten heeft Halewijn overgehouden aan zijn jaren op de Warmonderhof. "En het sociale, hoe stuur je jonge medewerkers als scholieren aan als ze onkruid moeten wieden."

Toen Marijke in 2008 afstudeerde, verhuisde het jonge stel naar Zeeland. "Bij Anneke en Alex van Hoote gem op hun grootschalige akkerbouwbedrijf gingen we in loondienst. Het idee was dat ik groenteteelt zou toevoegen aan het bedrijf. Dit heeft uiteindelijk

Alex zelf gedaan, en ik was medewerker op het gehele bedrijf." Nog naglunderend over de moderne mechanisatie die hij daar leerde kennen, blikt Halewijn terug. "Ik leerde daar veel over grootschalige akkerbouw met moderne mechanisatie; efficiëntie, grootschalige teelten, werken met GPS."

De vraag van Teka Kappers van de Zonnehoeve om hem te helpen, deed het stel weer verhuizen naar Zeewolde. "In Zeeland waren onze persoonlijke doorgroeimogelijkheden voor ons als gezin in de nabije en verre toekomst te gering. Teka vroeg ons hem te ondersteunen in het fysieke werk, maar ook in het dragen van het bedrijf."

Hoe stuur je jonge medewerkers als scholieren aan als ze onkruid moeten wieden.

Wordt vervolgd

bedrijfscontinuïteit
in de biologische
landbouw

deel 4

Weten wat je zoekt

Werken op het multifunctionele bedrijf de Zonnehoeve geeft Halewijn en Marijke een nieuwe leerervaring. Marijke: “Hier ontdekten we dat een gemengd bedrijf toch een ideaal bedrijf is voor ons. Ook leren we hier samenwerken, en genieten van wat je doet.” Omdat ze ook op het erf wonen, “voelen we ons intens verbonden met het bedrijf en de dieren, de grond en planten en de mensen”. Nu op de Zonnehoeve hun eigen, actieve rol minder vorm krijgt dan ze wensen, zijn Halewijn en Marijke op zoek gegaan naar een eigen bedrijf. De komende winter gaan ze daarom terug naar Zeeland, om op een

nieuwe plek een bestaand biologisch bedrijf en de grond te leren kennen en te verkennen of overname op termijn mogelijk is.

De zoektocht van deze jonge boeren is vergelijkbaar met die van veel andere jongeren. Jonge mensen doen op meerdere plekken ervaring op, en willen zich na school niet meteen vastleggen. Met de inzet van hun grote werkkraft blijven jongeren tijdelijk op verschillende bedrijven, en wordt hun eigen wensbeeld steeds duidelijker.

“Je vindt een nieuw bedrijf door aan iedereen in de biologische landbouw te vertellen dat je aan het zoeken bent. Daarbij moet je wel een heel duidelijk beeld hebben van wat zoekt, anders wordt het te chaotisch,” vertelt Marijke. “Wij wisten wat we zochten, dat hebben we rond verteld en veel genetwerkt. En op de vacaturebank van de Warmonderhof site gekeken.”

Ook de Facebook groep van oud-leerlingen houdt elkaar op de hoogte van nieuwe bedrijven en nieuwe uitdagingen. Omdat Halewijn en Marijke wel op het platteland zijn opgegroeid, maar geen ouderlijk bedrijf konden overnemen, bleek de financiering voor hen een groot probleem. “Daarom gingen we op zoek naar een bedrijf dat wilde pachten, verhuren of een maatschap vormen. Op onze nieuwe plek gaan we eerst in loondienst en dan gaan we een zo goed mogelijke overname regelen. Het bedrijf

waar we nu onze toekomst gaan opbouwen, is nog niet gemengd en daagt ons daarom extra uit.” Op elk bedrijf waar de jonge boeren werken, is ruimte voor het opdoen van meer ervaring. Of zelfs het zelf uitvoeren van eigen teelten of innovaties, zoals op het bedrijf van Joost van Strien en Monique Doggen uit Ens.

Zelf doen

Akkerbouwer Joost van Strien uit Ens geeft jonge ondernemers een kans op zijn bedrijf. “Ik zit dichtbij de Warmonderhof, dus ik heb vaak stagieres van deze school,” vertelt hij. “Daarnaast geef ik jonge boeren graag vertrouwen.” Leerlingen en pas-afgestudeerden kunnen dus niet alleen werken op zijn moderne biologisch-dynamische akkerbouwbedrijf, maar ook zelf oefenen met ondernemerschap. Vorig jaar huurden Siegfried en Johanna na hun afstuderen een hectare voor een eigen teelt en verkoop van suikermaïs, dit jaar zijn de Warmonderhof student Christiaan en pas afgestudeerde Siebe aan de slag op de grond van de Maatschap van Strien-Doggen.

Christiaan: “We werken allebei hier op het bedrijf. En daarnaast huren we een hectare van Joost en Monique, voor onszelf, waar we gewassen zoals bossjalotjes verbouwen en zelf verhandelen. We hebben ons ingeschreven bij de Kamer van Koophandel, de Maatschap Gorter & Vereijken, dat was echt grappig. Zo hebben we een klein beetje voor onszelf erbij, en het is een leuke constructie.” De vers geboste sjalotjes vinden gretig aftrek onder de klanten van de Hofwebwinkel. Joost van Strien geeft de jongelui graag de ruimte. “De Warmonderhof geeft je een heel goede basis in de biologische landbouw. Ondernemerschap moet je doen, zelf. Daar kan je dan bij ons wat meer bagage opdoen. Oefenen in ondernemerschap.” ■

Maria van Boxtel is partner in Land & Co.

Wordt op Facebook ook vriend van [jongeboeren.opvolginggezocht](https://www.facebook.com/jongeboeren.opvolginggezocht) en blijf op de hoogte van de activiteiten voor jongeren van het praktijknetwerk Opvolling gezocht!

OOK OP ZOEK OF EEN AANBOD?

Kijk op www.warmonderhof.nl en klik op ‘vacaturebank’ of op www.groenegronden.nl.

Joost van Strien en Monique Doggen van Maatschap van Strien-Doggen zijn met andere boeren, de BD-vereniging, Warmonderhof en Land & Co de initiatiefnemers van het Praktijknetwerk Opvolling gezocht! Dit praktijknetwerk wordt mede mogelijk gemaakt door Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling: Europa investeert in haar platteland. Zie www.verantwoordeveehouderij.nl onder ‘netwerken’.